

Charlie Hebdo in de klas

Docentenbijeenkomst Ahmed Marcouch en M&P

'Niet alleen de maatschappijleerdocenten hebben een verantwoordelijkheid', pleit Ahmed Marcouch, Kamerlid van de PvdA, eind januari tijdens een sessie in de Tweede Kamer, 'maar wij als politiek net zo.' Hij heeft het over de aanslag in Parijs op Charlie Hebdo. Hoe dit thema in de klas naar voren kwam, bespraken maatschappijleerdocenten uit het hele land met elkaar én met de politiek.

Tekst en foto's: Vera Boonman

De eerste pushberichten sijpelden woensdag 7 januari rond de middag Nederland binnen. 'Het lesuur was net afgelopen toen leerlingen aan mij vroegen: "Meneer, heeft u het al gehoord? Er is een aanslag gepleegd in Parijs"', vertelt Ivo Pertijs, hoofdredacteur van Maatschappij en Politiek, maar tegelijkertijd ook docent op een school in West-Brabant.

Pertijs en Marcouch organiseerden deze sessie samen, zodat er gesproken kon worden over

de behandeling van dit onderwerp in de klas. Iedere docent deed het anders. 'Ik opende gelijk het nieuws, maar ook dit brengt risico's met zich mee', zegt Pertijs. 'Die middag waren er nog verschillende nieuwsfeiten die niet bleken te kloppen. Dit kan voor onnodige onrust zorgen. Tegelijkertijd kun je leerlingen laten zien hoe media werken en bepaalde berichtgeving relativeren.'

Betoog schrijven

Zo'n 25 (maatschappijleer)docenten zijn in Den Haag om te vertellen over hun eigen ervaringen. De één heeft het over de presentaties die hij zijn leerlingen liet doen, terwijl de ander juist klaagt dat de schooldirectie het niet juist heeft aangepakt bij dit onderwerp. 'Er bestond geen gezamenlijk plan tussen docenten op mijn school. Bij mij in de klas ging het goed, maar donderdag waren er voor tien uur 's ochtend al verschillende docenten huilend uit het klaslokaal gekomen', merkt een docent uit een grote stad op. 'Niet iedereen wist hoe hij met deze kinderen om moest gaan.'

Een docente uit Amsterdam-West, Imane Bentaher, was juist erg tevreden met hoe de directie van haar school ermee om was gegaan. Ze vertelt de andere groep docenten in de Tweede Kamer over haar leerlingen die eerst nadachten over het onderwerp en vervolgens een betoog schreven. 'Ik wilde de kinderen stof tot nadenken geven. Ze kregen van mij vooral les in argumentatie en op welke normen en waarden onze ideeën gestoeld zijn.' Ze leest een van de betogen van een mavoleerlinge voor. 'Gelukkig hebben we de wet die ons beschermt,

maar over de alternatieven moeten we zelf nadenken', heeft het meisje geschreven. 'Hieruit blijkt hoe goed ze erover nagedacht heeft. Ze heeft het over de wet die wel tegen overtredingen beschermt, maar hoe we omgaan met kritiek op bijvoorbeeld religie, daar moeten we zelf over nadenken. De mening van de kinderen was niet het belangrijkste, zolang ze hun maar ideeën kwijt konden in hun betoog.'

Basiskennis verbeteren

'Ik wilde mijn leerlingen vooral de invalshoek van de rechtstaat meegeven', zegt een man stellig. Hij geeft les in Doorn met voornamelijk veel autochtone kinderen. 'Het geweldsmonopolie ligt bij de overheid. Juist bij maatschappijleer komen deze gesprekken tot hun recht, omdat wij hier alles vanaf weten.' Toch identificeren de meeste leerlingen zich allang niet meer hiermee, denkt Gerard Ruijs. 'Veel leerlingen hebben een eenzijdig beeld van de geschiedenis in het Midden Oosten, maar ook bijvoorbeeld omtrent immigratieprocessen. We moeten nadenken over de vraag of onze programma's voldoen. Iedereen heeft toch maatschappijleer? We moeten met elkaar nadenken wat nodig is aan kennis en aan vaardigheden. Zo kunnen we de leerlingen meer hinderen met kennis en ze leren twijfelen.'

Tijdens het gesprek luisteren Ahmed Marcouch en fractievoorzitter Diederik Samsom geboeid. De mensen zijn allemaal bereid om de politiek wat tips te geven, maar het helpt ook om te praten over de gebeurtenissen in de klas. Zo wordt over het mbo aangegeven dat het veel beter zou zijn als docenten Leren Loopbaan Burgerschap een verplichte bevoegdheid zouden moeten hebben. 'Zo merk ik nu dat het niet altijd bekwame leraren zijn die voor de klas staan, terwijl dit wel belangrijk is', aldus een docent die lesgeeft op het ROC. Uit de bijeenkomst bleek dat bevoegde docenten maatschappijleer heel wat minder moeite hadden met het bespreken van Charlie in de klas, dan onbevoegde docenten of docenten die een ander vak geven.

Oplossingen vinden

Er is nog maar een half uurtje over als de aanwezigen oplossingen proberen te verzinnen. 'Misschien beginnen we te laat met maatschappijleer', oppert Daan van der Hoek. 'Misschien hebben we een doorlopende lijn maatschappijleer vanaf de basisschool nodig.' Hij geeft les in Den Bosch en zag ook zelf soms dat leerlingen complottheorieën aanvoerden om te verklaren wat er gebeurde in Parijs.

Inmiddels zijn er heel wat goede voorbeelden van docenten maatschappijleer en burgerschap die ad hoc hun les hebben aangepast. De aanwezigen zijn het er over eens dat zich in de nabije toekomst weer een incident voor zal doen. 'Laten we de goede voorbeelden verzamelen die we vandaag hebben gehoord en die onthouden', zegt Gerard Ruijs. Een daadwerkelijke oplossing voor het hele onderwijs wordt tijdens de sessie niet gevonden, maar de docenten en de politiek slaan de gesprekken van die middag in hun geheugen op.